

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Strategische vragen en oplossingsrichtingen voor oordeelsvorming TV2050+

t.b.v. themasessies *WILLEN* 11 februari en 11 maart 2026

Corsa 26.0174949

Inhoud

Inleiding en leeswijzer

Waterveiligheid

Voldoende water

Gezond water

Schoon water

Organisatie & bedrijfsvoering

Positionering

Inleiding

Dit document is bedoeld om het Algemeen Bestuur (AB) te ondersteunen bij het opstellen van de Toekomstvisie 2050+. Het document structureert de strategische vragen waar HHNK in de visie expliciet antwoord op moet geven. Deze vragen zijn het resultaat van de aanvullingen en aanscherpingen die gemaakt zijn tijdens de *'moeten'*-themasessie op 10 december. Per vraag zijn oplossingsrichtingen geïdentificeerd. Deze richtingen zijn in een eerdere fase van het visietraject opgehaald bij de ambtelijke organisatie. Tijdens de *'kunnen'*-themasessie op 14 januari zijn deze door het AB verder aangevuld en aangescherpt. Deze aanscherpingen zijn verwerkt in dit document of meegenomen in de opzet voor de volgende themasessies.

Dit document bevat geen voorkeuren, deze zullen in de aankomende twee *'willen'*-themasessies aan bod komen. Dit document is een tussenproduct, het bevat onder de opties een globale uitwerking, enkel ter illustratie en ter ondersteuning van het gesprek.

Sfeerbeelden van de themasessie op 14 januari

Leeswijzer

De trends en scenario's uit de toekomstverkenning en de expertinterviews laten zien dat HHNK richting 2050 en verder voor ingrijpende uitdagingen staat. Dit roept een aantal strategische vragen op die in de Toekomstvisie 2050+ beantwoord moeten worden. In dit document zijn deze vragen, samen met mogelijke oplossingsrichtingen, geordend in zes hoofdstukken.

Het document start met de strategische vragen die samenhangen met de watertaken: veilig, voldoende, gezond en schoon water. Hierna volgen de strategische vragen die betrekking

hebben op bedrijfsvoering en de overkoepelende strategische vragen over de rol en positie van het waterschap.

Elk hoofdstuk opent met een overzicht van de bijbehorende strategische vragen. Vervolgens wordt iedere vraag afzonderlijk uitgewerkt. De strategische vragen zijn genummerd, en per vraag worden verschillende mogelijke oplossingsrichtingen beschreven, aangeduid met letters. De detailteksten (witte vakken, zijn enkel illustratief, waar aan kan worden gedacht bij nadere uitwerking.

Veilig

Voldoende

Gezond

Schoon

Bedrijfsvoering

Positie

Hoofdstuk 1: waterveiligheid

1.1

Wat is onze risicobereidheid, wat mag dat kosten en wie betaalt wat?

1.2

Houden we de huidige veiligheidsnormen aan of gaan we verder differentiëren?

1.3

Hoe geven we invulling aan meerlaagsveiligheid en zelfredzaamheid?

1.4

Hoe behouden we vertrouwen in het systeem bij inwoners en investeerders?

1.5

Wat is onze verantwoordelijkheid en wat ligt elders?

1.1 Wat is onze risicobereidheid, wat mag dat kosten en wie betaalt wat?

A Hogere risicobereidheid: betaalbaarheid voorop

Er zitten grenzen aan wat maakbaar en betaalbaar is en dus accepteren we richting 2050 meer waterveiligheidsrisico's. Ons uitgangspunt is dat we inzetten op het voorkomen van onherstelbare schade. We blijven inzetten op preventie (beheer en onderhoud, dijkversterking) waar dat doelmatig is én we de financiële middelen voor versterkingen vanuit het Rijk blijven krijgen (HWBP). We blijven adviseren naar de RO om de inrichting klimaatbestendig te doen. We zetten vooral in op bewustwording van de risico's bij ingelanden.

B Risicobereidheid blijft gelijk

Onze risicobereidheid blijft gelijk aan het huidige niveau (normen). We blijven doorgaan met preventie (beheer en onderhoud, dijkversterking). Door klimaatverandering zal onze inspanning om aan de norm te blijven voldoen wel toenemen. Onze inzet op laag 2 (inrichtingsmaatregelen, klimaatbestendig bouwen) en laag 3 (crisisbeheersing, waterbewustzijn en zelfredzaamheid van bewoners en bedrijven) blijft grotendeels gelijk.

C Lagere risicobereidheid: we accepteren minder risico's

We accepteren zo min mogelijk waterveiligheidsrisico's, daarvoor blijven we vol inzetten op laag 1 (preventie, beheer en onderhoud, dijkversterking), maar ook zetten we actief in op robuuste ruimtelijke inrichting in laag 2 (bijv. hoogwatervluchtplaatsen, kritieke functies boven NAP, etc.). Daarnaast wordt ook in laag 3 fors geïnvesteerd (crisisbeheersing en zelfredzaamheid van mensen). We betalen hierbij zelf wat te dragen is uit onze belastingopbrengst. We zetten in op kosten delen met andere overheden en investeerders.

D We gaan differentiëren in risicobereidheid

We zetten zoveel mogelijk in op het differentiëren in risicobereidheid. In sommige gebieden accepteren we meer risico dan in andere. Dit doen we binnen de kaders van de wet, waar mogelijk lobbyen we ook om deze kaders verder op te rekken.

1.2 Houden we de huidige veiligheidsnormen aan of gaan we verder differentiëren?

A

We hanteren de huidige normen

De huidige normen en het solidariteitsprincipe blijven leidend.

- We houden de huidige versterkingsaanpak, doorzetten van versterkingsopgaven, zowel bij primaire als regionale keringen.
- We zetten in op ruimtereservering in de RO voor toekomstige versterkingen.

B

We werken gebiedsgericht en gedifferentieerd

We zetten op lange termijn in op gebiedsgerichte en gedifferentieerde veiligheidsniveaus gekoppeld aan functie, doelgroep, waarde en toekomstperspectief. Dit doen we binnen de kaders van de wet, waar mogelijk lobbyen we om deze kaders verder op te rekken. Onderdeel van deze gebiedsgerichte differentiatie is dat we:

- vooraf kaarten maken met daarop welke delen van het beheersgebied van HHNK op lange termijn verdedigbaar zijn en welke niet;
- ruimtelijke keuzes zo maken dat differentiëren mogelijk blijft (lege gebieden leeg houden);
- rekening houden met de realiteit van klimaatverandering (e.g. zeespiegelstijging, weersextremen) in bij ruimtelijke visies en plannen;
- ruimtereserveringen maken voor extra (compartimenterings)keringen in ruimtelijke visies;
- rekening houden met de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving, inclusief erfgoed/cultuurhistorie.

C

We differentiëren per belang

We kijken niet alleen gebiedsgericht naar differentiatie in waterveiligheid, maar ook per belang. Zo kan voor het ene belang of doelgroep een hogere veiligheidsnorm nodig zijn dan voor een andere groep. Afhankelijk van bijvoorbeeld de impact op aanwezige economische en maatschappelijke waarde. We zullen moeten kijken of hier op termijn wettelijk ruimte voor kan ontstaan. Vanuit het punt dat op lange termijn door toenemende klimaatverandering we niet meer overal alles op het zelfde niveau kunnen blijven beschermen en beheren.

1.3 Hoe geven we invulling aan meerlaagsveiligheid en zelfredzaamheid?

A

We hanteren de huidige inzet op preventie

De focus van HHNK is hoofdzakelijk op preventie (laag 1). We zetten in op beheer & onderhoud en dijkversterking, communicatie reactief. We zijn ons bewust dat op langere termijn de huidige manier van versterken mogelijk niet meer de oplossing is voor waterveiligheid. We gaan dus experimenteren met:

- Bredere (natuurlijke) dijken
- 'Building with nature'-oplossingen
- Adaptief dijkontwerp
- De afvoer van meer water over de dijk
- Meer functies op een dijk (medefinanciering waterveiligheid)

B

Naast preventie zetten we meer in op ruimtelijke inrichting

Naast onze huidige inzet op preventie, focus op ruimtelijke inrichting.

- RO-partijen stimuleren om veel meer in te zetten op laag 2 (klimaatbestendig ontwikkelen).
- Veel hoogbouw of drijvende woningen
- Preventie en inrichting overlappen
- Nadenken over functie-schikking (wat, waar, water en bodem sturend)
- Erfgoed gebruiken als inspiratie voor de ruimtelijke puzzel

C

We zetten in op volwaardige meerlaagsveiligheid

Aanvullend op de inzet in optie B, wordt ingezet op:

- risicobewustzijn bij inwoners/bedrijven in het gebied, om daarmee de zelfredzaamheid te vergroten en klimaatadaptief bouwen te stimuleren (laag 2).
- Een risicostandaard vergelijkbaar aan bijvoorbeeld de nutriscores (ABCDEF)
- Communicatie en educatie: mensen informeren en handelingsperspectief bieden
- Inzetten op vrijwilligers bij de dijkwachter
- Momentum van klimaatonzekerheid benutten
- Evacuatieoefeningen in de buurt
- Bij hypotheek duidelijk maken wat de risico's zijn van kopen in dit gebied
- Inzet op crisisbeheersing vergroten

1.4 Hoe behouden we vertrouwen in het systeem bij inwoners en investeerders?

A

We doen geen aanvullende inspanning

We vinden dat iedereen HHNK moet kunnen vertrouwen, maar we doen geen aanvullende inspanning om dit te bereiken. We scoren immers goed op betrouwbaarheid (zie stakeholderonderzoek). Zolang we ons werk kwalitatief goed blijven doen en afspraken nakomen is er geen aanvullende actie nodig om dit vertrouwen te behouden.

B

We zetten meer in op risicocommunicatie

Met de overstromingskansbenadering bij de primaire keringen zou het kunnen zijn dat we grotere schades gaan zien. Deze hoeven niet tot overstroming te leiden, dus vormen geen (direct) waterveiligheidsrisico. Ze kunnen echter wel leiden tot sociale onrust, zeker ten tijde van calamiteiten. Dit vraagt echt een andere manier van communiceren.

We zetten daarom actiever in op eerlijke risicocommunicatie. We laten zien waar het veilig blijft, waar het spannend wordt, welke keuzes gemaakt worden en welke mogelijkheden resteren als we scherper aan de wind gaan zeilen met op termijn minder 'oversterkte' van keringen.

C

We zetten in op het betrekken van inwoners en investeerders

Naast actieve risicocommunicatie gaan we nog een stap verder. We betrekken inwoners, ondernemers en bedrijven actief en vroegtijdig bij scenario's en maatregelen rondom gebiedskeuzes. Daarbij nodigen we hen expliciet uit om mee te denken én bij te dragen aan het bredere maatschappelijke doel, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Historie en besef van plaatsgebonden identiteit geven richting en betekenis aan keuzes die we samen maken.

Prioriteren en een het uitdragen van een duidelijk verhaal blijven belangrijk; we kunnen niet álles, maar we weten en bepalen gezamenlijk wat we wel doen en waarom.

1.5 Wat is onze verantwoordelijkheid en wat ligt elders?

A

We focussen op wettelijk verplichte normen

HHNK focust strikt op wettelijk verplichte veiligheidsnormen (preventie). Ruimtelijke keuzes liggen primair bij het Rijk, de provincie en gemeenten. Ingelanden zijn aangewezen op zelfredzaamheid.

B

We zijn kaderstellend adviseur

HHNK is bovenop optie A ook kaderstellend adviseur. We bewaken samenhang in de ruimtelijke ordening, maar nemen geen eindverantwoordelijkheid voor ruimtelijke keuzes.

C

We zijn mede-systeemverantwoordelijk

HHNK positioneert zich als mede-systeemverantwoordelijke voor waterveiligheid (en daarmee samenhangende ruimtelijke inrichting) en richt zich op zelf- (en samen-) redzaamheid van burgers en bedrijven.

D

We zijn leidend

HHNK kiest ervoor om leidend te zijn in waterveiligheid en bijbehorende ruimtelijke keuzes. Waar risico's groot zijn of maatschappelijke belangen samenkomen, nemen we het initiatief, zetten we richting en maken we keuzes die nodig zijn voor een robuust en toekomstbestendig systeem. Daarbij geven we duidelijkheid over kaders, prioriteiten en consequenties en nodigen we overheden, inwoners en bedrijven uit om hierbinnen aan te haken en bij te dragen.

Hoofdstuk 2: voldoende water

2.1

Wat is onze risicobereidheid, wat mag het kosten?

2.2

Hoe kunnen we omgaan met afnemende zoetwaterbeschikbaarheid?

2.3

Hoe kunnen we differentiëren naar deelgebieden?

2.4

Hoe kunnen we omgaan met bodemdaling in veenweiden?

2.5

Hoe kunnen we omgaan met klimaatadaptatie

2.1 Wat is onze risicobereidheid en wat mag het kosten?

A Hogere risicobereidheid: betaalbaarheid voorop

Er zitten grenzen aan wat maakbaar en betaalbaar is en dus accepteren we richting 2050 meer risico's. We blijven inzetten op preventie (optimalisatie en verruiming watersysteem) waar dat kosteneffectief is. We blijven adviseren naar de RO om de inrichting waterrobuust te doen. We houden onze toezichthoudende en handhavende rol bijvoorbeeld voor onttrekkingsverboden. We zetten vooral in op bewustwording bij ingelanden.

B Risicobereidheid blijft gelijk

Onze risicobereidheid blijft gelijk aan het huidige niveau. We blijven doorgaan met beperken van wateroverlast, en zetten ook in op het beperken van watertekort. Onze inzet op laag 2 (inrichtingsmaatregelen, waterrobuust bouwen) moet groter worden omdat de kans op wateroverlast en tekort toeneemt door klimaatverandering. Dit geldt ook voor onze inzet op waterbewustzijn en zelfredzaamheid van bewoners en bedrijven.

C Lagere risicobereidheid: we accepteren minder risico's

We accepteren weinig risico's, daarvoor blijven we vol inzetten op laag 1 (preventie, waterbergingen, optimalisatie watersysteem), maar ook zetten we actief in om robuuste ruimtelijke inrichting in laag 2 (bijv. kritieke functies boven maaiveld, etc.). Daarnaast wordt ook in laag 3 geïnvesteerd (crisisbeheersing) en in de zelfredzaamheid van mensen en bedrijven (laag 4). We betalen hierbij zelf wat te dragen is uit onze belastingopbrengst. We zeten in op kosten delen met andere overheden en investeerders: iedereen ziet toch het belang van voorkomen van wateroverlast en tekort in het licht van toenemende weersextremen?

D We gaan differentiëren in risicobereidheid

We zetten zoveel mogelijk in op het differentiëren in risicobereidheid op basis van belangen en prioriteiten. In sommige gebieden accepteren we meer risico's rondom voldoende water dan in andere. Dit doen we binnen de kaders van de wet, waar mogelijk lobbyen we ook om deze kaders verder op te rekken.

2.2 Hoe kunnen we omgaan met afnemende zoetwaterbeschikbaarheid?

Vanuit het programma

Zoetwaterbeschikbaarheid (ZBW), is al met het bestuur gesproken over oplossingsrichtingen. Deze zijn hieronder herhaald. Op 17 december heeft het CHI besloten (25.0393981) nu in te zetten op optie 2. Voor een integraal beeld van mogelijke oplossingsrichtingen bij deze strategische vraag, worden ook de andere opties weergegeven.

A

We accepteren een toename in de kans op watertekorten

We zijn ons bewust van de grenzen aan maakbaarheid en betaalbaarheid, door klimaatverandering wordt de opgave te groot om huidige kans op watertekort te handhaven. Daarom accepteren we de toenemende kans op watertekort in de toekomst. We zetten in op klimaat- en waterbewustzijn bij bewoners en watergebruikers.

B

We handhaven de huidige kans op watertekorten

We handhaven de huidige kans op watertekort naar de toekomst. Dat vraagt een actievere rol en meer inspanning van HHNK. We werken nog steeds volgens de pijlers van de Trias Aquatica (uit de Deltavisie 2012):

- Zuinig omgaan met zoetwater
- Inzetten op nieuwe zoetwaterbronnen
- De klassieke zoetwaterbronnen van het IJsselmeergebied veiligstellen.

Alleen wordt onze inspanning wel steeds groter om de kans op watertekort gelijk te houden, naarmate het klimaat verder verandert (vaker lange droge periodes). Het programma ZBW heeft als doelstelling om het beheergebied van HHNK in 2050 weerbaar te laten zijn tegen watertekorten.

Daarbij valt te denken aan de volgende maatregelen:

- Grotere buffer IJsselmeergebied (peil hoger opzetten en dieper uitzakken)
- Andere waterverdeling Rijntakken (meer water richting IJssel sturen)
- Verzilting effectiever bestrijden en/of in sommige

gebieden accepteren, hiervoor maken we gebruik van gebiedskennis.

- Sturen op manier van en mate van vernatten van veenweidegebieden (zie opties bij bodemdaling)
- (nieuwe) watervragers verplichten zelfvoorzienend te zijn in droge periodes
- Zoete grondwatervoorraad in kaart brengen
- Ondergrondse opslag (van het winteroverschot)
- Watercyclus sluiten (lange termijn vergezicht)
- Regenwater bufferen
- RWZI-effluent hergebruiken waar dat nog niet gebeurt
- (In overleg met PWN) grote watervragers korten
- Toilet doorspoelen met regenwater / scheiding van waterstromen grijs water
- Regenwater opvangen op daken en in WADI's
- Stuwmeer in de Duitse Rijn dat water levert aan NL (P)
- Water vasthouden als buffer, bijvoorbeeld met sponslandschappen, water-pleinen
- Minder water afvoeren
- Alternatieve aan- en afvoerroutes en nieuwe opslag/zuiveringstechnieken testen

2.2 Hoe kunnen we omgaan met afnemende zoetwaterbeschikbaarheid?

Vanuit het programma Zoetwaterbeschikbaarheid (ZBW), is al met het bestuur gesproken over oplossingsrichtingen. Deze zijn hieronder herhaald. Op 17 december heeft het CHI besloten (25.0393981) nu in te zetten op optie 2. Voor een integraal beeld van mogelijke oplossingsrichtingen bij deze strategische vraag, worden ook de andere opties weergegeven.

C

We verkleinen de kans op watertekorten

Terwijl de kans op watertekort groter wordt door klimaatverandering, zetten we in op het verkleinen van de kans hierop. Dat vraagt grootschalige aanpassingen van watergebruikers, ruimtelijke ingrepen en dwingende wetgeving. HHNK heeft hier veelal geen formele verantwoordelijkheid, en is dus sterk afhankelijk van andere overheden en gebruikers. We denken hierbij aan:

- Maximaal inzetten op waterbewustzijn van watergebruikers
- Lokaal ontzilten zeewater (lange termijn vergezicht, niet aan de orde tot 2050)
- Aanpassen landbouwmethoden
- Bodemgesteldheid verbeteren voor meer sponswerking
- Strenger zijn op water-bezuiniging in landbouw en industrie
- Nieuwe zoetwaterbronnen behouden/vergroten
- Drinkwater halen uit afvalwater,
- 'IJsselmeer 2.0' (in Waddenzee) aanleggen als waterreservoir (lange termijn vergezicht)
- inzetten op recyclen van water bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Bij hoge zeespiegelstijging een stuwmeer aanleggen waaruit energie gewonnen kan worden dat gebruikt kan worden om water te ontzilten (lange termijn vergezicht)

2.3 Hoe kunnen we differentiëren naar deelgebieden?

A

We differentiëren o.b.v. risico afweging

We differentiëren op basis van risico afweging. We continueren ons huidige beleid voor wateroverlast: maatregelen worden beoordeeld op kosteneffectiviteit waardoor je per definitie gaat differentiëren vanuit een risico-benadering. Voor watertekort is dit ook de koers.

B

We differentiëren o.b.v. inhoud

Overall hetzelfde beschermingsniveau tegen wateroverlast en tekort is niet doelmatig en op lange termijn niet houdbaar. We gaan daarom onze werkwijze differentiëren per deelgebied, gebaseerd op inhoudelijke argumenten. Te denken valt aan:

- Beschermingsniveau van steden verhogen
- Essentiële landbouwgebieden met toekomstpotentie meer beschermen
- Minder bescherming bieden aan laaggelegen of kwetsbare gebieden
- Een beslisladder/afwegingskader opstellen met criteria
- Overleggen met betrokken belanghebbenden, maar de keuzes maken o.b.v. inhoudelijke argumenten.

C

We differentiëren o.b.v. de prioriteit van belangen

We hanteren dezelfde werkwijze als bij optie B, maar betrekken daarbij ook inwoners, bedrijven en bestuurlijke partners actief. Keuzes maken we voornamelijk op basis van belangen. Te denken valt aan:

- Politiek-bestuurlijke keuzes vastleggen in gebiedsagenda's.
- Provincie zal hier in de regio moeten nemen. Omgevingsvisie NH: verziltende gebieden loslaten naar de toekomst en gericht gaan kijken of er water beschikbaar is voor landbouw
- Overwegen om te differentiëren in waterschapsbelasting

2.4 Hoe kunnen we omgaan met bodemdaling in veenweiden?

A

We accepteren bodemdaling en broeikasgassen

We accepteren de bodemdaling en de bijkomende uitstoot van broeikasgassen. De huidige functies zijn leidend en we zetten in op:

- Geen vernatting, op peil blijven en nieuwe functies ophogen
- Grotere pompen plaatsen
- Drijvend wonen bij hoge grondwaterstand

B

We nemen gebiedsgerichte maatregelen

We nemen gebiedsgericht maatregelen tegen de bodemdaling. In sommige gebieden zullen we bodemdaling accepteren, op andere plekken gaan we het juist tegen. Te denken valt aan:

- Gebiedsgericht functies scheiden
- Insluiten en lokaal de grondwaterstand hoog houden (omgekeerde polders)
- Maatregelen voor reductie broeikasgassen (i.v.m. provinciale verordening)
- Technisch sturen op stabiele grondwaterstand (-40 tot -20), vraagt aanvoer zoetwater

C

We voeren actieve regie

We voeren actieve regie om bodemdaling tegen te gaan. Te denken valt aan:

- Het (stimuleren van) veen vernatting en waar mogelijk omschakelen naar natte teelten, natuur, en/of waterberging
- Sturen op zelfvoorzienendheid zoetwater-vraag veenweiden (in 2050)
- Schaalverkleining van bedrijven stimuleren
- Strenger sturen op niet (meer) bouwen in sterk dalende gebieden of alleen waterrobuust of tijdelijk bouwen
- Financiële middelen bieden voor bewoners en bedrijven om mitigerende maatregelen te treffen voor bodemdaling
- Sturen op goede waterkwaliteit (KRW), gebruik gebiedseigen water draagt bij.

2.5 Hoe kunnen we omgaan met klimaatadaptatie?

A

We zetten beperkt in op klimaatadaptatie

De focus ligt op onze eigen taken en verantwoordelijkheden. We doen alleen wat wettelijk onze opdracht is. We adviseren gemeenten om ook hun verantwoordelijkheid te nemen in het klimaatadaptiever worden.

B

We zijn klimaatadaptief

We nemen benodigd maatregelen om ons eigen werk, taken en assets klimaatadaptief te maken, zodat we gesteld staan voor verdere klimaatverandering, waar onze systemen dat nog aankunnen. Daarnaast adviseren we gemeenten en stimuleren andere partijen om hun steentje bij te dragen aan klimaatadaptatie. We gaan hier dwingender in optreden.

C

We zetten maximaal in op klimaatadaptatie

We doen alles wat ins ons vermogen ligt om de eigen assets en taken zo klimaatadaptief mogelijk te maken. Daarnaast stimuleren we andere RO-partners om dat ook te doen. Waar we dat niet snel genoeg vinden gaan, zijn we bereid meer zelf te doen, ook als dat formeel niet onze verantwoordelijkheid is. Het doel heiligt de middelen: de klimaatverandering gaat te snel om nog lang te wachten met maatregelen.

Hoofdstuk 3: gezond water

3.1

Wat is onze risicobereidheid m.b.t. waterkwaliteit en wat mag het kosten?

3.2

Wie betaalt wat in het behalen en behouden van waterkwaliteitseisen?

3.3

Wat is onze positie t.a.v. waterkwaliteitseisen in oppervlaktewater?

3.1 Wat is onze risicobereidheid m.b.t. waterkwaliteit en wat mag het kosten?

A Hoge risicobereidheid, betaalbaarheid staat voorop

We accepteren dat er meerdere keren per jaar normoverschrijding plaatsvinden in de oppervlaktewaterkwaliteit

- Informeren bijvoorbeeld door middel van rondleidingen en mensen zelf verantwoordelijk maken (voor waterkwaliteit herkennen risico's contact met en gebruik van oppervlaktewater)
- Educatie (voorlichting) van mensen
- Risicobewustzijn van de afhankelijkheid van stroom (elektriciteit) versterken
- Doelen voor waterkwaliteit verlagen en verantwoorden lagere inzet via MKBA

B Risicobereidheid blijft gelijk

Onze risicobereidheid blijft gelijk aan het huidige niveau. We blijven doorgaan met het verbeteren van de waterkwaliteit. Onze inzet blijft zoals deze nu is.

C Lage risicobereidheid: we accepteren minder risico's

We streven naar nul overschrijdingen van effluent- en oppervlaktewaternormen en accepteren dat dit hoge kosten met zich meebrengt. We zetten in op:

- Innovatie (ontwikkelen nieuwe technieken en kennis)
- Strengere regels voor lozingen en diffuse emissies (kan alleen samen met andere overheden)
- Afvalwater kan als hernieuwbare schoon waterbron breder worden ingezet
- Meer monitoring en meer inzet toezicht en handhaving

D Differentiatie in risicobereidheid

In sommige gebieden accepteren we lagere waterkwaliteit en/of meer overschrijdingen per jaar dan in andere (kwetsbare) gebieden, dit doen we kostenbewust. We zetten in op:

- Een risicostandaard vergelijkbaar aan bijvoorbeeld de nutriscores (ABCDEF)
- Differentiatie in waterkwaliteitsdoelen aanbrengen
- Toezicht en handhaving risicogericht inzetten (meer inzet in kwetsbare gebieden)
- Monitoringsinzet differentiëren (hoger in kwetsbare gebieden)
- Meer inspanning/budget voor maatregelen en beheer van waterkwaliteit in kwetsbare gebieden

3.2 Wie betaalt wat in het behalen en behouden van waterkwaliteitseisen?

A

We houden het huidige solidaire systeem

We zetten in op een solidair betalingsstelsel; iedereen betaalt mee aan het geheel om het collectief van functies overeind te houden – er wordt niet gewogen naar gebruik/lozing;

- Nutriënten uit afvalwater halen en delen met voedselcoöperaties
- Subsidies voor bovenwettelijke inspanning derden voor verbeteren waterkwaliteit, zowel qua beheermaatregelen als voor investeringen

B

We differentiëren naar particulier en commercieel

We hanteren een hybride betalingsmodel waarin particuliere inwoners solidair blijven bijdragen via het bestaande systeem, terwijl voor commercieel gebruik en bedrijfsmatige lozingen een gedifferentieerd en gestaffeld tarief geldt. De mate van gebruik, belasting en impact op de waterkwaliteit bepaalt de hoogte van de bijdrage.

C

Gebruiker/vervuiler/lozer betaalt naar ratio

We zetten in op 'pay-per-use'; de gebruiker/vervuiler/lozer betaalt naar ratio. Te denken valt aan:

- Maatwerk mogelijk maken in belastingheffing
- Lozingen worden beoordeeld op kwaliteit en kwantiteit en naar ratio verrekend
- Goed gedrag belonen, bijvoorbeeld d.m.v. belastingvoordelen
- Maatschappelijke kostenanalyse als onderlegger voor afweging beloning/vervuiling

D

We zetten in op een Waterschapsfonds

We zetten in op de oprichting van een Waterschapsfonds, vergelijkbaar met fondsen bij gemeenten en provincies, waarin middelen voor waterkwaliteit worden gebundeld. Het fonds kan worden gevuld via een combinatie van heffingen, bijdragen van overheden en (private) partners en eventueel andere externe middelen.

3.3 Wat is onze positie t.a.v. waterkwaliteitseisen in oppervlaktewater?

A

We zetten in op de wettelijke minimumnormen

We focussen ons alleen op het halen van de wettelijke minimumnormen. Denk hierbij aan:

- Alles blijven zuiveren
- Actieve lobby voeren op nieuwe (EU) wetgeving (effectiviteit, haalbaarheid, betaalbaarheid)
- Meer investeren in compliance check:
  - Uitvoeringsregels opstellen
  - Toelichten waarom we doen wat we doen
  - Minder participatie, meer sturend optreden
- Voorkomen van achteruitgang van waterkwaliteit door maatregelen te blijven treffen binnen onze eigen taken en deze te agenderen bij anderen
- De (on)mogelijkheden van het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit onderbouwen door meer kennis te verzamelen over natuurlijke ontwikkelingen in waterkwaliteit.
- Eerlijk communiceren over eventuele onhaalbaarheid

B

We stellen aanvullende ambities voor kwetsbare gebieden

We stellen aanvullende ambities voor de waterkwaliteitseisen voor kwetsbare gebieden. Denk hierbij aan:

- Vasthouden bronnen van schoon water (regenwater)
- Meer monitoren en handhaven op toegestane middelen
- Saneren van riooloverstorten
- Meer samenwerken met RIVM/NVWA, kennisinstututen en terreinbeheerders
- Inzetten op natuur gebaseerde oplossingen zoals helofytenfilters, natuurvriendelijke oevers en bufferzones
- In kwetsbare gebieden hogere zuiverings- en waterkwaliteitsnormen hanteren, bijvoorbeeld bij zwemwater of natuur
- Voorlichting geven over biologische alternatieven (bijv. diergeneesmiddelen, (af)wasmiddelen, schoonmaakmiddelen, cosmetica, bestrijdingsmiddelen)

3.3 Wat is onze positie t.a.v. waterkwaliteitseisen in oppervlaktewater?

C

We stellen eigen kwaliteitsdoelen en zetten in op actieve sturing in de keten

We stellen eigen kwaliteitsdoelen en zetten in op actieve sturing in de keten. Onze uitgangspunten zijn:

Voorkomen

- Gerichte bronaanpak
- Meer samenwerken met relevante partijen in de hele watercyclus/ keten.
- Toelating meest schadelijke stoffen intrekken, bijvoorbeeld door een Europees verbod op PFAS, bestrijdingsmiddelen en microplastics

Monitoring

- Landelijk afstemmen en bepalen welke stoffen we monitoren
- mixture toxicity gaat grotere rol spelen, actief op

monitoren

- Investeren in analysetechnieken/laboratoria en uniform proberen te werken
- Bewoners en bedrijven betrekken bij het monitoring (citizen science)
- Inzetten op 24/7 monitoring door middel van remote sensing

Differentiëren en collectieve verantwoordelijkheid

- Prioriteit op waterkwaliteit waar het direct raakt aan gezondheid en ecosystemen
- In kwetsbare gebieden hogere zuiverings- en waterkwaliteitsnormen hanteren, bijvoorbeeld bij zwemwater of natuur
- gezondheidsrisico's (muggen, hitte + water) expliciet meenemen in maatregelen

Biodiversiteit versterken

- Natuurvriendelijke oevers uitbreiden
- biodiversiteit versterken: water vasthouden door middel van meer groen en vasthouden schoon (regen)water
- biodiversiteit versterken via inrichting en beheer van watergangen en bergingsgebieden
- Inzetten op robuustere inrichting en beheer van watersystemen om de invloed van plaagsoorten en exoten beperkt te houden

Hoofdstuk 4: schoon water

4.1

Met welke aanpak kunnen we toewerken naar gestelde eisen van effluent en oppervlaktewaterkwaliteit?

4.2

Welke positie kunnen wij innemen m.b.t. de afvalwaterketen?

4.1 Met welke aanpak kunnen we toewerken naar gestelde eisen van effluent en oppervlaktewaterkwaliteit?

A

We zetten in op kostenefficiëntie

We zetten in op het gefaseerd verbeteren van effluent en oppervlaktewaterkwaliteit met focus op kostenefficiëntie (sober en doelmatig). Denk hierbij aan:

- Samenwerken met de markt voor maakbaarheid
- Privatisering
- Soms kiezen voor bewezen technologie
- Inzetten op robotisering en AI
- Aanspreken van andere overheden om de opgaven die onder hun verantwoordelijkheid vallen op te pakken

B

We zetten in op prioriteren en differentiëren

Ons uitgangspunt voor het verbeteren van het effluent en de oppervlaktewaterkwaliteit is prioriteren en differentiëren waar gezondheid en ecologie onder druk staan. Te denken valt aan:

- Gebiedsgericht ruimtelijke keuzes maken, rekening houdend met gestelde eisen
- Kwaliteitseisen stellen aan waterlozingen van partijen als prikkel om zelf (voor) te zuiveren

C

We zetten in op versnelling van verbetering

We versnellen waar mogelijk onze inzet om effluent en oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren en accepteren hogere kosten om altijd te voldoen aan gestelde eisen. Ter illustratie;

- Goed betalen van cruciale rollen voor de uitvoering (techneuken)
- Ontwikkelen van zelfsturende (graaf)machines voor groot grondverzet
- Nu veel grondstoffen inkopen
- Inzetten op robotisering en AI
- Inzetten op onderwijs en onderzoek

D

We zetten in op bronaanpak

Vanuit de gedachte dat alles wat niet in het water komt er ook niet uitgehaald hoeft te worden zetten we in op bronaanpak. Denk hierbij aan:

- Afspraken maken met lozers en sectoren over emissiereductie en schonere processen
- Stimuleren van schone productieketens en circulaire oplossingen
- Vroegtijdig meenemen van waterkwaliteit in ruimtelijke en economische keuzes
- Inzetten op bewustwording, normering en handhaving waar nodig

4.2 Welke positie kunnen we innemen m.b.t. de afvalwaterketen?

A We zijn verantwoordelijk voor ons eigen deel

Wij zijn verantwoordelijk voor 'ons stuk'. Onze uitgangspunten zijn:

- Inzamelen, overnemen en vervoeren van stedelijk afvalwater en het zuiveren tot lozingskwaliteit. Daarin zijn we volgend aan de wettelijke vereisten die hieraan worden gesteld
- We treden op als kennisleverancier voor andere partijen die waterketenvragen hebben maar voeren niet uit/nemen niet over

B We werken proactief samen en stimuleren bronaanpak

We werken proactief samen met (keten)partners en stimuleren bronaanpak. Onze uitgangspunten zijn:

- Wij zien de toegevoegde waarde van samenwerken in de keten om tot goede resultaten te komen en stimuleren 'wat er niet in komt hoeft er ook niet uit'
- Derden mogen zuiveringstaak overnemen wanneer dit binnen bronbescherming valt

C Dwingende bronaanpak en ketenverantwoordelijkheid

We zetten in op dwingende bronaanpak en stellen onszelf verantwoordelijk voor de waterketen. Onze uitgangspunten zijn:

- Samenwerking in de waterketen; daarnaast verwachten we dat iedereen zijn steentje bijdraagt voor schoon water;
- Lokaal wat kan, centraal wat moet
- Inzetten op een gebiedsgerichte aanpak, lokaal & modulaire afvalwateroplossingen

D We zetten in op het afstoten van de waterketen

We onderzoeken of het beheer en de uitvoering van (onderdelen van) de afvalwaterketen buiten de organisatie kunnen worden belegd.

Hoofdstuk 5: organisatie & bedrijfsvoering

5.1

Welke kostenstijging is aanvaardbaar, hoe gaan we dit financieren en wie betaalt wat?

5.3

Wat is onze risicobereidheid en hoe geven we invulling aan weerbaarheid?

5.2

Hoe worden we wendbaar in een dynamische wereld?

5.4

Hoe gaan we om met personeelskrapte (in het licht van een toename aan opgaven)?

5.1 Welke kostenstijging is aanvaardbaar, hoe gaan we dit financieren en wie betaalt wat?

A We zetten in op het minimaliseren van kosten

Het budget is leidend en we zetten in op het minimaliseren van kosten en het spreiden van lasten. Denk bijvoorbeeld aan een maximale jaarlijkse heffing stijging van x%.

We hebben een maximum aan maatschappelijk aanvaardbare kosten, om kosten te drukken, hierbij kan worden gedacht aan:

- Zelfvoorzienend zuiveren
- Samenwerken met de markt voor maakbaarheid
- Op grote schaal ruimtelijke keuzes maken
- Nu alvast veel grondstoffen inkopen
- Inzetten op robotisering en AI
- Exporteer grondstoffen, technologie en kennis

B Een maatschappelijke kosten-batenanalyse is leidend

Niet het budget, maar een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is leidend. Hierin worden alle kosten en baten tegen elkaar afgewogen. Niet alleen de harde financiële waarden, maar ook maatschappelijke waarden worden meegewogen.

- Wetland Credits
- Europese taskforce per land voor de realisatie van de transitie
- Inzetten op circulariteit en het hergebruiken van grondstoffen
- Groot Europees klimaatfonds: vervuilers betalen
- Compensatieplicht lozingen bedrijven
- Belastingstelsel herzien: werken aan een systemsomslag van borging onroerend goed naar gedeeld belang, mensen dragen bij naar draagkracht

C Opgaven zijn leidend

De opgaven zijn leidend, kosten volgen. We sturen niet op een vaste kosten(stijging) maar op de opgaven waar we voor staan. Per opgave/project wordt er gekeken naar verwachte kosten en financierbaarheid

- Inzetten op circulariteit en het hergebruiken van grondstoffen, duurzame energie verkopen

5.2 Hoe worden we wendbaar in een dynamische wereld?

A We volgen bewezen oplossingen: budget is leidend

We zetten in op bewezen oplossingen en hanteren een lage risicobereidheid voor nieuwe innovaties en technologieën. Denk hierbij aan:

- Blauwdrukken voor (strategisch) assetmanagement (standaardisatie)
- Bouwen volgens modulaire systemen bijv. rwzi's
- Leren van pilots/concrete voorbeelden en kennis inkopen
- Andere waterschappen mogen experimenteren, wanneer zij het bewezen hebben, nemen wij het over
- Zorgen dat we voor kritische bedrijfsprocessen uitgewerkte en geoefende back-up plannen hebben liggen

B We experimenteren gericht op basis van prioritering

Op basis van prioritering kijken we waar we mogelijk aanvullende expertise/onderzoek moeten inzetten om tot een (nieuwe) oplossing te komen. Denk hierbij aan:

- We zetten in op een early warning system om vroegtijdige signalen van ontwikkelingen bij te houden en waar nodig tijdig om aan te passen/aan te sturen wanneer de wereld zich een bepaalde richting op lijkt te ontwikkelen/bewegen
- Experimenteren met nieuwe vormen van publiek-private samenwerking (double of triple helix)
- Soepelere regels voor pilots die knelpunten aanpakken
- Meer functies/oplossingen combineren in beperkte ruimte

C We zijn leidend rondom innovatie en zien dit als kerncompetentie

We zien innovatie als kerncompetentie met en hanteren een hogere risicobereidheid. HHNK krijgt een business development afdeling die nieuwe ontwikkelingen en pilots gaat beoordelen en actief meewerkt aan nieuwe technieken naar de waterschappraktijk brengen. We accepteren dat daar pilots / technieken tussen zitten die het niet worden en dat er investeringen zullen worden gedaan die niet iets opleveren. CHI-voorstellen moeten tijdens de besluitvorming kunnen worden aangepast om de nieuwste inzichten mee te kunnen nemen. Onze uitgangspunten zijn:

- Inzetten op innovatie
- Soepelere regels voor pilots
- Meer functies/oplossingen combineren
- Experimenteer en ontwikkelbudget
- Besluitvormingsprocedures worden tegen het licht gehouden

5.3 Wat is onze risicobereidheid en hoe geven we invulling aan weerbaarheid?

A

Hoge risicobereidheid, betaalbaarheid voorop

We hanteren een hoge risicobereidheid, betaalbaarheid staat voorop. We nemen risico's op gebied van cyber en financiële weerbaarheid bewust. We accepteren dat er meerdere keren per jaar normoverschrijdingen/incidenten plaatsvinden die ongemak en schade teweegbrengen. We zetten in op:

- Zelf- en samenredzaamheid
- Een risicostandaard vergelijkbaar aan bijvoorbeeld de nutriscores (ABCDEF)
- Educatie (voorlichting) van mensen
- Risicobewustzijn van de afhankelijkheid van stroom (elektriciteit) versterken

B

Differentiatie in risicobereidheid

De basiscontinuïteit moet geborgd zijn maar we accepteren het dat niet-kritische bedrijfsprocessen soms verstoord mogen zijn voor korte tijd.

- We categoriseren onze bedrijfsprocessen in risicoscore-categorieën

C

Lage risicobereidheid

We hanteren een lage risicobereidheid. We zetten in op:

- Basiscontinuïteit borgen
- Redundantie en crisisvoorbereiding versterken
- Robuuste, adaptieve organisatie met strategische buffers (High Reliability Organisation, HRO)
- Bedrijfsvoering moet altijd betrouwbaar draaien, onze documenten moeten onder Europese wetgeving opgeslagen en toegankelijk worden
- Technologie regelt de weerbaarheid grotendeels, alleen de transitie naar dit systeem vergt weerbaarheid
- Weerbaarheid integreren in technologische/bouwkundige zaken

5.4 Hoe gaan we om met personeelskrapte (in het licht van een toename aan opgaven)?

A

Inzetten op innovatie

Innovatie staat centraal;
Met nieuwe technologische toepassingen, AI en robotisering besparen we een hoop tijd en spelen we ons personeel vrij voor andere taken die niet geautomatiseerd kunnen worden.

- HHNK wordt tweetalig, naast Nederlands wordt er ook Engels op de werkvloer gesproken (om internationaal kenniswerkers te kunnen werven)

B

Inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap

De mens staat centraal; we zetten vol in op aantrekkelijk werkgeverschap. Goede arbeidsvoorwaarden, doorgroeimogelijkheden en redenen om bij HHNK te komen en te blijven werken – vasthouden van expertise is belangrijk richting de toekomst

- HHNK krijgt Engels als tweede voertaal
- Wanneer jonge ambtenaren vijf jaar in dienst blijven, betaalt HHNK de studieschuld af

C

Expertise elders zoeken

We vertrouwen erop dat we de benodigde expertise en capaciteiten elders kunnen vinden wanneer nodig.

Per project kijken we welke expertise we nodig hebben en huren deze in. HHNK heeft enkel mensen in dienst om de 'winkel open te houden' en om inhuur te coördineren, vertrekkende expertise en fte's vullen we niet automatisch meer in.

- Autonomie versterken door expertise breder in de overheidsketen te borgen
- Dienstplicht voor vitale organisaties

Hoofdstuk 6: positionering

6.1

Waar zijn we van, wat is onze rol? Wat is onze positie als waterschap en hoe verhouden we ons tot andere overheden?

6.2

Welke verantwoordelijkheid en positie kunnen we innemen in de ruimtelijke ordening?

6.3

Wat heeft onze prioriteit bij schaarse middelen (geld, tijd, mensen, kennis)?

6.4

Hoe houden we draagvlak in een omgeving vol tegenstrijdige belangen en informatie?

6.5

Wat is onze rol in crisisbeheersing?

6.6

Wat is onze rol in toewerken naar klimaatneutraliteit?

6.7

Wat is onze rol in toewerken naar 100% circulair?

6.8

Hoe en met wie gaan we samenwerken?

6.1 Waar zijn we van, wat is onze rol? Wat is onze positie als waterschap en hoe verhouden we ons tot andere overheden?

Deze vraag komt ook aan bod in Fase 3, in de WILLEN sessies. Omdat er al veel over wordt gesproken is de vraag hier al opgenomen, met een voorschot op mogelijke invulling. Onze huidige positie (conform passage in Waterplan 2022-2027) lijkt het meeste op optie B.

A

We zijn de uitvoerder van wettelijke taken, dienstbaar

We richten ons vooral op onze 'eigen' taken vanuit de rol als Eindverantwoordelijke en/of initiatiefnemer:

Het hoogheemraadschap is eindverantwoordelijk voor de opgaven die volledig binnen ons wettelijke takenpakket vallen (water beheren, keren en zuiveren). Bijvoorbeeld het beheer en onderhoud van onze assets, zoals het Programma Verbetering Boezemkades, de renovatie van rwzi's, ons baggerprogramma en HWBP-projecten. Veel van onze waterbeheertaken horen bij deze rol. Ook wettelijke verplichtingen voor verduurzaming horen hierbij.

B

Maatschappelijke oriëntatie, we zijn adviseur en kennisleverancier

We zien onze taakopvatting breder, waar we kansen zien om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven buiten onze directe taken, zullen we daar op inzetten vanuit de rol als samenwerkingspartner. In deze rol zijn we partner: we werken samen met anderen aan diverse trajecten. Zowel op eigen initiatief als op initiatief van anderen. Het eindresultaat hangt af van de gezamenlijke inspanningen, geleverd vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid. Bijvoorbeeld in de ruimtelijke adaptatie, de Energie- en grondstoffenfabriek, broeikasgasreductie, bodemdaling, natuurontwikkeling (stikstof dossier) en deels voor processen van de Kaderrichtlijn Water. Deze rol is veranderlijk en kan wijzigen in de tijd; de rol verandert soms gedurende het proces van

bijvoorbeeld initiatiefnemer naar kennisleverancier.

Voor opgaven waarvoor we geen formele verantwoordelijkheid heeft, geldt dat we partners kunnen ondersteunen met kennis en informatie. Als waterbeheerder hebben we veel kennis van het waterbeheer en wat daarmee samenhangt (ecologie, klimaat, verzilting, bodem, etc.). We ontwikkelen onze kennis continu. In deze rol brengen we onze kennis in, zowel op eigen initiatief als op initiatief van derden. Bijvoorbeeld als deelnemer in de Regionale Energiestrategieën (RES), Metropool Regio Amsterdam, voor biodiversiteit of burgerinitiatieven. (bron: Waterplan 2022-2027)

6.1 Waar zijn we van, wat is onze rol? Wat is onze positie als waterschap en hoe verhouden we ons tot andere overheden?

C

We zijn systeemverantwoordelijke voor water en leefbaarheid, sturend

In deze optie kiest HHNK een uitgebreidere rol en een stevigere positie in het maatschappelijk speelveld. We zijn niet alleen een regionale waterbeheerder, we zijn ook een invloedrijke speler in de fysieke leefomgeving van Hollands Noorderkwartier. Met een brede maatschappelijke taakopvatting positioneert HHNK zich als verantwoordelijke voor het waterbeheer, als waterautoriteit. Daarnaast als medeverantwoordelijke voor de leefbaarheid in het gebied. Immers is robuust en betrouwbaar waterbeheer randvoorwaardelijk voor de leefbaarheid in deze regio.

Dit betekent een actievere rol op het gebied van:

- Ruimtelijke keuzes (water en bodem sturend)
- Actief nastreven van doelen die niet sec volgen uit de wettelijke taken, maar wél kansrijk kunnen worden mee gekoppeld (bijvoorbeeld op het terrein van duurzaamheid, biodiversiteit, cultuurhistorie/

watererfgoed, recreatie en toerisme).

- Actieve samenwerkingspartner in participatietrajecten van derden.
- Actiever positie innemen in ingewikkelde opgaven die aan het waterbeheer zijn gerelateerd, zoals bodemdaling, verzilting, landbouwtransitie, medicijnresten en woningbouw.

6.2 Welke verantwoordelijkheid en positie kunnen we innemen in de ruimtelijke ordening?

A

We zijn adviserend en reactief

We blijven vasthouden aan onze huidige inzet: we adviseren, maar als ons advies wordt genegeerd, dan leggen we ons daarbij neer.

We hebben altijd een toetsende rol.

- We hebben sowieso een toetsende rol (altijd)
- We moeten ook zelf beleid borgen, daar waar we voor aan de lat staan (borging in beleid en verordening)

B

Water en bodem zwaarwegend kader

We stellen ons steviger op als adviseur naar de RO-partijen. Te denken valt aan:

- Meer gestapeld bouwen, gecombineerd met groene daken en wanden,
- Draagvlak creëren bij burgers om zo gemeenten te stimuleren in te zetten op klimaatadaptatie
- Meer subsidie naar gemeenten en naar lokale initiatieven
- Groenblauwe zones aan de stadsrand
- Draagvlak vergroten middels communicatie
- Het verhaal van water uitdragen middels watererfgoed want historie is beleefbaar en inspireert.

C

Water en bodem sturend uitgangspunt

- 'Water en bodem sturend' als harde voorwaarde in ruimtelijke plannen
- Vooral bouwen op robuuste locaties, in kwetsbare gebieden
- Gebiedslabels instellen en dat koppelen aan bouwopgaven
- Bouwbesluit woningen aanpassen: klimaatrobuustheid in ontwerp
- Alleen sturen op functies die passen bij het natuurlijke systeem bijvoorbeeld d.m.v. ruilverkavelen of verplaatsen
- Vastleggen hoe ver we meebewegen
- Meer gebieden aanwijzen als waterberging,
- Gebieden die nu relatief leeg zijn zo houden, daar kan op termijn worden ingezet op meebewegen.

6.3 Wat heeft onze prioriteit bij schaarse middelen (geld, tijd, mensen, kennis)?

A

Waterveiligheid

Met name onze inzet op preventie (dijkversterking) staat bovenaan.

Immers: zonder goede primaire keringen neemt de kans op overstroming toe, en dat zou al het andere waterbeheer teniet doen.

Anderzijds: de huidige financiering komt vanuit het Rijk (HWBP), dus valt deze inzet van schaarse middelen buiten onze scope. En de vraag kan gesteld worden of een lagere prioritering op korte termijn tot acute problemen zou leiden: waterkeringen reageren traag op versoberd onderhoud of versterking.

B

Waterketen

Immers: als de zuiveringen uitvallen, krijgen we rioolwater op straat en in oppervlaktewater.

Volksgesondheid en dieren (vee) gezondheid in gevaar.

Anderzijds: versobering van onderhoud of nieuwbouw van rwzi's leidt niet direct tot uitval, hoewel dit sneller effect zal hebben dan bij waterkeringen.

C

Watersysteembeheer

Immers: zonder een goed werkend watersysteem, met instandhouding van waterpeilen (inzet van gemalen en stuwen), lopen grote gebieden onder water, met schade aan landbouw, natuur en bebouwing. Ook hier zit een vertraging tussen wegvallen van middelen en achteruitgang van prestaties van het systeem.

6.3 Wat heeft onze prioriteit bij schaarse middelen (geld, tijd, mensen, kennis)?

D

Bedrijfsvoering

Zonder een solide bedrijfsvoering raken ICT-systemen en informatiebeheer achterhaald; kan de verwerking van belastingheffing in problemen komen, ondersteuning van het democratische proces van het bestuur achteruit gaan, en de facilitering van medewerkers (en daarmee productiviteit) verslechteren.

E

Geen absolute prioritering tussen complete taakvelden

Alle wettelijke taken waar het waterschap aan werkt én de direct daarvoor benodigde bedrijfsvoeringstaken (zoals belastingheffing) zijn niet als compleet onderdeel lager te prioriteren, d.w.z. deze zijn niet voor langere tijd 'op nul' te zetten. Dit zou te grote nadelige gevolgen hebben, en er toe leiden dat de wettelijke taken niet naar behoren worden uitgevoerd.

Bij situaties van schaarse middelen, zal dus op een andere manier geprioriteerd moeten worden. Te denken valt aan prioriteren op:

- Kleiner schaalniveau (bijv. project)
- Risicobenadering (welke prioritering leidt per saldo tot grootste risicoreductie?)
- Imagoschade
- Onherstelbare schade
- Grootste bijdrage aan doelstellingen HHNK (bijv. uit toekomstig TV2050+ en WBP)

6.4 Hoe houden we draagvlak in een omgeving vol tegenstrijdige belangen en informatie?

A

Intern gericht met focus op kwalitatieve uitvoering

We zijn intern gericht en focussen op de kwalitatieve uitvoering van onze taken. Door de 'basis op orde' te hebben blijven we een betrouwbare partij.

We spannen ons minimaal aanvullend in om mensen te betrekken bij (de uitvoering van) ons werk. Participatie doen we alleen wanneer dit een wettelijk vereiste is.

B

Extern gericht, focus op samenwerkingspartner

We zijn extern gericht, focus op samenwerkingspartner zijn in maatschappelijke opgaven naast uitvoering van onze eigen taken, we schuiven gevraagd en ongevraagd aan.

- Brede participatie is uitgangspunt bij iedere opgave; we staan samen met partners en inwoners aan de lat om het gebied leefbaar te houden
- Brede welvaart / hoge maatschappelijke opbrengst is sturend in projecten, hier sturen we als HHNK actief op aan. Daarvoor leveren we kennis, capaciteit en middelen, ook als het niet onze 'core business' is

C

Waterautoriteit

HHNK positioneert zich als waterautoriteit; HHNK is en blijft de betrouwbare partner als het gaat over watergerelateerde zaken

- Grote inzet op betrouwbare informatie delen met de omgeving. Als je wat wil weten over het waterbeheer, dan kan je bij HHNK goede informatie vinden.
- We geven gevraagd en ongevraagd watergerelateerd advies
- Proactief informatie delen over waar, wat, hoe en waarom hoort bij de kerntaken
- Participatie is onderdeel van ons werk maar alleen op gebieden waar ruimte is voor inbreng, wij zijn de autoriteit en bepalen dus de hoofdlijnen van ontwerpen / projecten / uitvoering
- Kennis van watererfgoed wordt verzameld, verrijkt en gedeeld

6.5 Wat is onze rol in crisisbeheersing?

De zorg van de overheid (ook waterschappen) is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Dat staat in artikel 21 van de Grondwet. Het voorbereiden op en het bestrijden van een crisis is een wezenlijk onderdeel van die zorg.

A

Reactief: Vanuit wettelijke taken hanteren we een operationele crisisrespons

We hebben in de veiligheidsregio een eigenstandig mandaat met betrekking tot waterstaatkundig optreden. De focus ligt op onze crisisbeheersing, vanuit de wettelijke taken. We zijn reactief op beleidlijnen en adviezen vanuit de veiligheidsregio.

Er wordt gewerkt met de veiligheidsketen als ordenend principe:

Proactie: structurele oorzaken onveiligheid wegnemen (lange termijn)

Preventie: ongewenste situaties voorkomen of gevolgen beperken

Preparatie: voorbereiden op mogelijke incidenten en oefenen

Repressie: daadwerkelijke crisisbeheersing of rampbestrijding van crisis of ramp

Nazorg: terugkeer naar regulier, herstel en evaluatie

B

Minder reactief: we zijn een regionale crisispartner

Onze inzet neemt toe ten opzicht van huidige inspanning. We worden minder reactief. Gelijkwaardig aan andere deelnemers veiligheidsregio.

We draaien volwaardig mee in de veiligheidsregio, onze crisisbeheersing gaat verder dan alleen operationeel de eigen dienst.

We stemmen goed af met andere crisisbeheersingpartijen in ons gebied.

C

Proactief: We zijn de strategische crisisregisseur

We zijn aan zet, we zetten maximaal in op onze crisisbeheersing omdat door klimaatverandering er vaker extreme situaties zich gaan voordoen. We willen een steviger positie innemen waar het gaat om watergerelateerde crises. We zijn daarvoor een regisseur binnen de veiligheidsregio, als het gaat om beleidsvorming en afstemming. De rolverdeling tijdens crises blijft zoals hij is (bij grootschalige crises ligt verantwoordelijkheid bij de algemene democratie).

6.6 Wat is onze rol in toewerken naar klimaatneutraliteit?

Onlangs is het geactualiseerde klimaat- en energieprogramma K35 vastgesteld. Daarin is een koers bepaald tot 2035 op dit onderwerp. Hieronder toch een beeld van ambtelijk opgehaalde opties in de breedte van het TV2050 traject.

A

We hanteren de wettelijke verplichtingen

We kijken waar mogelijk wat we kunnen aanpassen in onze bedrijfsvoeringsprocessen. We zijn volgend aan regelgeving.

B

We werken actief toe naar klimaatneutraliteit

Zie ook de maatregelen die voor 2026/2027 in de uitvoeringsagenda van K35 staan.

- Inzetten op sectoraal samenwerken
- Zo veel mogelijk meten met sensors en data: meer detailinzicht in verbruik en emissies om beter te kunnen sturen
- Elektrificeren van het wagenpark (met uitzondering van calamiteitenmaterieel)
- Inzetten op een differentiatie in reiskostenvergoeding: alleen een vergoeding voor fiets, OV en elektrische auto
- Meer zonnepanelen (bijvoorbeeld op parkeerplaatsen) en windturbines
- Waar mogelijk energie opwekken uit andere bronnen (aquathermie, vergisten slib, biomassa, etc.)
- Verduurzaming van de elektronica

C

We doen alles doen in onze mogelijkheid

De wet en ook het sectorakkoord (visie klimaatneutraliteit 2035) verplicht ons niet om meer te doen dan onze eigen klimaatvoetafdruk te neutraliseren. Echter weten we inmiddels dat door klimaatverandering ons waterschapswerk veel zwaarder gaat worden op de lange termijn. Met name door toenemende weersextremen. Het is daarom logisch dat we als waterschap zélf maximaal in blijven zetten op klimaatmitigatie. Te denken valt aan:

- Het Rijk heeft waterschappen ruimte gegeven (in klimaatakkoord) om meer energie op te wekken dan voor eigen gebruik, dit gaan we benutten.
- We zetten actief in op reductie uitstoot veenweiden en waterbodems.
- We doen het maximale tegen uitstoot rwzi's (lachgas en methaan).
- Medewerkers verplicht met elektrisch voertuig naar het werk.
- Inzetten op CO₂-capture technologie en nieuwe CO₂-capture businessmodellen.
- Catering in 2030 volledig vegetarisch en in 2035 volledig veganistisch.
- Eigen bronnen goed inzetten: aquathermie uit effluent en oppervlaktewater

6.7 Wat is onze rol in toewerken naar 100% circulair?

Onlangs is het geactualiseerde klimaat- en energieprogramma K35 vastgesteld. Daarin is een koers bepaald tot 2035 op dit onderwerp. Hieronder toch een beeld van opties die ambtelijk zijn opgehaald in de breedte van dit TV2050 traject.

A We hanteren de wettelijke verplichtingen

We kijken waar mogelijk wat we kunnen aanpassen in onze bedrijfsvoeringsprocessen. We proberen het doel te halen, maar het is geen prioriteit.

De verplichtingen staan in het nationale grondstoffenakkoord:

- 50% minder primaire grondstoffen in 2030,
- 100% circulair in 2050

B We zijn deels proactief

We zetten deels proactief stappen richting circulariteit, met focus op maatregelen die snel uitvoerbaar en kosteneffectief zijn en direct bijdragen aan onze opgaven. We beginnen met het laaghangend fruit in projecten, beheer en inkoop en bouwen dit gefaseerd uit.

C We gaan proactief aan de slag

We gaan proactief aan de slag om circulair te worden. We zetten in op:

- Inzetten op sectoraal samenwerken.
- Wetland Credits
- Europese taskforce per land voor de realisatie van de transitie
- Inzetten op een gesloten watercyclus die fungeert als een energie- en grondstoffenfabriek
- Samenwerken met drinkwaterbedrijven voor afvalwater
- 100% inzetten op natuurlijke zuiveringsprocessen
- Als waterschap vanaf nu het goede voorbeeld geven o.a. door circulair en modulair te bouwen
- Werken met pilots en werkplaatsen (P)
- Aandeel toe te passen secundaire bouwmaterialen in onze projecten elk jaar met 5% verhogen.

6.8 Hoe en met wie gaan we samenwerken?

A

We werken samen op basis van projecten

Op basis van gerichte projecten en opgaven beslissen we welke samenwerkingspartners nodig zijn en zetten we een (tijdelijke of langdurige) samenwerking op. Governance, verdelen van verantwoordelijkheden en financiën wordt per project onderhandeld. Dat vraagt een zelfbewust HHNK en het durven innemen van een stevige positie (niet 'u vraagt, wij draaien', maar 'wij leveren als u dat ook doet').

B

We werken samen op basis van structurele partnerschappen

De opgaven van de toekomst vragen om een andere, integrale aanpak. Daarom zetten we in op structurele partnerschappen met belangrijke partijen (zoals bijv. medeoverheden, terreinbeheerders, landbouw, PWN en de markt en kennisinstellingen) om krachten te bundelen richting structurele oplossingen. De systeemverantwoordelijkheid (controle of het water voldoende schoon is) blijft bij HHNK.

C

We nemen de regie in onze samenwerking

We nemen regionaal (o.a. landelijk en stedelijk gebied) en op stroomgebiedsniveau de regie voor opgaven in het waterbeheer. Gezien de verschillende aard van de opgaven is flexibiliteit belangrijk. Wij opereren daarom als netwerker op verschillende niveaus. Wanneer nodig brengen we de juiste partijen, expertise en middelen bij elkaar om tot een goede oplossing te komen. Dit betekent veel verschillende, 'op maat gemaakte' samenwerkingen qua governance, aansprakelijkheid en financiering

